

S2019/02213/FST

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.fst@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss - Styrkraft i funktionshinderspolitiken, SOU 2019:23

Piteå kommun har tagit del av Styrkraft i funktionshinderspolitiken SOU 2019:23.

Piteå kommun tycker att remissen är väl genomarbetad och att den tar ett genomtänkt grepp för att förbättra förutsättningarna för alla människors jämlikhet och delaktighet i samhället.

Med utgångspunkt från de mänskliga rättigheterna, rätt att åtnjuta bästa möjliga hälsa samt rätten att vara delaktig i samhället anser Piteå kommun att utredningens syften och förslag är angelägna för att göra skillnad i levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning. Den vägledande principen om universell utformning, att göra rätt från början, dvs att i största möjliga utsträckning planera, genomföra och utveckla lokaler och verksamheter så att ingen invånare utesluts, ser vi som mycket positiv.

Allmänt

Utredningen är genomarbetad med goda förslag till förbättrad genomslagskraft för funktionshinderspolitiken, som särskilt ska inriktas på: universell utformning, åtgärda befintliga brister i tillgänglighet, individuella stöd och lösningar för individens självständighet samt förebygga och motverka diskriminering av personer med funktionsnedsättning. Piteå kommun håller med om att prioriteringar är rätt väg att gå för att få tydligare genomslagskraft i arbetet. När önskvärda resultat har uppnåtts kan det efter en tid vara dags för nya prioriteringar. Om inte prioriteringar görs och inställningen är att allt ska göras i samma takt är risken att vi inte når målen i önskvärd takt.

FN-konventionen som utgångspunkt

Piteå kommun anser det som positivt att utredningen haft ambitionen att utgå ifrån FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i de bedömningar, överväganden och förslag som läggs fram. Politiken förenklas då och blir begripligare än att nya ställningstaganden och inriktningar ska in i arbetet. Att konstruera nya styrsystem tar tid och energi för alla samhällsinstanser. Att styrmodellen ska bygga på samverkan och delaktighet visar på ambition om ett grundläggande förankringsarbete. Att man vill ta med de grupper i befolkningen som arbetet berör mest, de myndigheter som ansvarar för olika samhällsområden samt andra aktörer för åtgärderna. Detta inger förtroende och en förankring i arbetet, vilket i sin tur innebär ett ökat engagemang och bringar lust till åtaganden. Det innebär också hållbarare lösningar. Att göra rätt från början är dessutom kostnadseffektivt.

Att följa konventionens linje med universell utformning banar väg för hållbara lösningar och ett humanistiskt förhållningssätt om att samhället ska byggas så det fungerar för alla människor från början. Att inte snäva in sig på att ett fokus på behovet hos enbart människor med funktionsnedsättning.

Samverkan och resurser

Piteå kommun anser likt utredningen att för att implementeringen av styrsystem, nya arbets-sätt och rutiner ska få genomslag är det av största vikt att aktörer och verksamheter, såsom funktionshindersrörelsen, kommunsektorn och arbetsmarknadens parter, förankras i nya arbetssätt, som nämnts ovan.

Piteå kommuns tolkning av utredningens bedömning om involvering och förutsättningar är att kommunerna ska få mer stöd i arbetet med att ge bättre förutsättningar för personer med funktionsnedsättning, vilket välkomnas. Det är även viktigt att resultatet av en central utredning ges tid att implementeras i verksamheten så att våra huvuduppdrag i skola, vård och omsorg inte drabbas för att ekonomi eller kunskap ännu inte finns tillgänglig.

Angående utredningens förslag på samordnande statliga myndigheter och att de i samverkan med kommunsektorn och andra aktörer ska driva på arbetet anser Piteå kommun att för att få ännu mer fart på ett genomförande och utförande krävs det även resurser, både i form av personal och ekonomi. Om tanken är att ett genomförande av funktionshinderspolitiken ska snabbas på inom kommunal verksamhet behövs ekonomiska tillskott till den kommunala budgeten.

I utredningen står att "För att klara utmaningen att utveckla verksamheterna inom den ram som ansvars- och finansieringsprincipen sätter krävs att samhällets aktörer tar vara på den utvecklingskraft som ligger i att ständigt utveckla och effektivisera sitt arbete". Piteå kommun håller absolut med om detta, samtidigt inser vi realistiskt att detta kommer att ta tid, särskilt om inte ekonomiska resurser skjuts till. Utredningen anser att genomförandet av funktionshinderspolitiken ska finansieras inom ramen för ordinarie verksamhet.

Vidare står i utredningen att trots att ekonomiska styrmedel antagligen skulle kunna ha vissa positiva effekter på politikgenomförandet avstår utredningen från att föreslå en sådan lösning. Uppfattningen är att det främst är ett underskott på dialog och kunskap som lägger hinder i vägen för ett effektivt genomförande av funktionshinderspolitiken på bred front. Inte brist på särskilda stimulansmedel. Piteå kommun håller inte helt och hållet med om den förklaringen, utan anser att dialoger och kunskaper finns även om dessa områden självfallet kan utvecklas. Ekonomiska tillskott i form av statliga bidrag kan ge en skjuts framåt i arbetet med att genomföra funktionshinderspolitiken i till exempel kommunal sektor. Ett exempel är bidraget som kunde sökas hos Boverket för några år sedan för att inventera tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i flerbostadshusbeståndet. Piteå kommun fick medel för detta genomförande. Antagligen skulle denna åtgärd troligen aldrig ha kunnat prioriteras och genomföras om kostnaden skulle ha tagits från den interkommunala budgeten.

Piteå kommun ser positivt på förslaget att regeringen tillsätter en nationell samordnare och en rådgivande expertgrupp för genomförande av den nya politiken. Det bör främja kunskaps-spridning, nätverksbyggande samt genomförande och därigenom genomslag för funktionshinderspolitiken.

Perspektivträngsel

Precis som utredningen poängterar håller Piteå kommun med om att funktionshinderspolitiken konkurrerar med andra tvärpolitiska områden. Piteå kommuns kommentar till detta är att; i en kommun är det många frågor som ska hanteras, särskilt i mindre kommuner. Detta innebär att resurserna för vart och ett av dessa tvärpolitiska områden blir begränsade. Exempelvis kan

tjänstepersoner inte enbart ägna sig åt ett ämnesområde, utan behöver hantera flera områden. Dessa personer blir mer av generalister än experter. Att utöka personal- och ekonomiska resurser för alla olika tvärpolitiska områden blir svårt, fastän ambitionen finns att kunna göra mer för varje skattekrona inom vart och ett av dessa områden.

Uppföljning

I uppdraget ingår även ansvar för uppföljning och återrapportering till regeringen. Innebörden av detta tolkar Piteå kommun som att kommunerna åläggs att leverera underlag till myndigheterna. Kommuner och då speciellt socialtjänst har en ansevärd mängd statistik som ska redovisas och mängden uppgifter ökar från år till år. Det vore därför önskvärt att nyttja redan befintlig statistik som olika myndigheter redovisar istället för att efterfråga nya uppgifter som belastar en redan tyngd verksamhet.

Det skulle även vara värdefullt om indikatorer (nyckeltal) för funktionshinderspolitiken kan utvecklas och följas upp långsiktigt. T.ex. Myndigheten för delaktighet utvecklade indikatorer för några år sedan. Indikatorerna kunde nås via Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada). Dessa indikatorer integrerades i Piteå kommuns verksamhetsplan och uppföljningssystem. Tyvärr slutade sedan myndigheten att följa upp kommunernas arbete inom de fem olika områdena och indikatorerna försvann ur systemet.

Piteå kommun ser gärna att ett återinförande av genomtänka indikatorer återinförs i Kolada för den interna kommunala uppföljningen av funktionshinderspolitiken. Det är svårt att regelbundet mäta exempelvis villkor, förutsättningar och tillgänglighet inom olika samhällsinstanser för personer med funktionsvariationer eftersom det är svårt att hitta tillförlitliga nyckeltal som är hyfsat enkla att genomföra utifrån befintliga resurser i kommuner.

I samband med uppföljning och analys ställer sig utredningen frågan *För vem är den till?* och här nämns regering, riksdag och andra målgrupper, dock omnämns inte kommuner. Uppföljning och analys är även viktigt för kommunernas uppföljning av sitt eget arbete, i jämförelse med sig själv över tid samt i jämförelse med hur det ser ut i övriga av landets kommuner. Detta för att lättare kunna prioritera viktiga frågor och driva på den egna utvecklingen i rätt riktning.

Stöd i fysisk utformning

Stöd i arbetet med fysisk utformning skulle kunna förbättras för kommunerna. Det finns en hel del föreskrifter och rekommendationer, men det täcker inte allt. För att utformningar ska se ut enhetligt över hela landet och även inom kommuner skulle bättre verktyg kunna tas fram som alla kan använda sig av för att undvika att resurser ska gå till att ”uppfinna hjul på nytt”. Också för att få en enhetlig och igenkänningsbar miljö. Det borde gå att samordna tillgänglighetsarbetet enhetligt på ett nationellt plan på ett bättre sätt än idag. Just detta behov saknas det beskrivningar om i utredningen.

Folkhälsa, fritid och idrott

Remissen betonar att tillgängligheten till fritidsaktiviteter för personer med funktionsnedsättning är begränsad och kan förbättras vilket även Piteå kommun anser.

Piteå kommun anser att det är direkt avgörande att RF tar en aktiv och samordnande roll för funktionshindrades möjlighet till idrott. Genomförande behöver dock flera olika organisationer och parter bidra till.

Piteå kommun anser att en stor brist ligger i gamla idrottsanläggningar som inte är anpassade för personer med funktionsnedsättning men även att det finns även stora brister i rekreationsanläggningar för att göra friluftslivet tillgängligt. Det innebär stora kostnader för kommunerna att rätta till dessa fel och det blir ofta kompromisser för att alls ha råd. Gällande hjälpmedel för ett aktivt idrotts- och friluftsliv är dessa dyra och här behövs resurser för att personer med funktionshinder ska ges möjlighet att utöva idrott och friluftsliv.

Piteå kommun

Helena Stenberg
Kommunstyrelsens ordförande